

Jak ocenić prawdziwość wypowiedzi?

W ocenie prawdziwości wypowiedzi, np. polityka, pomocny jest **fact-checking***. To kilkietapowa metoda weryfikacji informacji, polegająca na sprawdzeniu, czy wszystkie twierdzenia zawarte w pracy pisemnej, artykule informacyjnym lub przemówieniu są zgodne z prawdą. Co należy zrobić? Sprawdź fakty w wiarygodnych źródłach: pierwotnych i najbardziej aktualnych. Będą to w szczególności raporty z badań naukowych, dane urzędu statystycznego, akty prawne oraz depesze agencji prasowych.

1

Sprawdź, czy wypowiedź zawiera weryfikowalne fakty (odwołujące się do liczb, wydarzeń z przeszłości itp.). Treściami merytorycznymi nie są deklaracje na przyszłość oraz opinie wartościujące.

2

Sprawdź fakty w **wiarygodnych źródłach****: pierwotnych i najbardziej aktualnych. Będą to w szczególności raporty z badań naukowych, dane urzędu statystycznego, akty prawne oraz depesze agencji prasowych.

3

Oceń, czy wypowiedź jest prawdziwa, a więc czy istnieje reprezentatywne i wiarygodne źródło, które potwierdza zawartą w wypowiedzi informację, oraz czy dane są użyte zgodnie z ich pierwotnym kontekstem.

*fact-checking

[czyt. fakt czeking]

kilkietapowa metoda weryfikacji informacji, polegająca na sprawdzeniu, czy wszystkie stwierdzenia zawarte w pracy pisemnej, artykule informacyjnym lub przemówieniu są zgodne z prawdą

**wiarygodne źródło

źródło pozwalające jednoznacznie stwierdzić, czy dane stwierdzenie jest prawdziwe; pierwotne, a więc nieprzetworzone źródła to najczęściej dane instytucji państwowych, agencji prasowych, instytutów badawczych, uznanych ośrodków naukowych oraz organizacji pozarządowych

Słowniczek

clickbait [czyt. klik bejt]

nagłówek (tytuł), w którym umyślnie pominięto ważne informacje, by zmusić czytelnika do kliknięcia i przeczytania całego artykułu; często nacechowany emocjonalnie lub wprowadzający w błąd

deepfake [czyt. dip fejk]

falszywe treści stworzone przy wykorzystaniu technologii uczenia maszynowego, która pozwala na wygenerowanie modelu twarzy dowolnie wybranej osoby i podłożenie słów, których ta nigdy nie wypowiedziała.

fake news [czyt. fejk nius]

falszywa informacja upubliczniona w sieci lub za pośrednictwem innych mediów, imitująca informację prawdziwą i stworzona dla realizacji konkretnego celu, np. ośmieszenia kogoś, wpływu na decyzje wyborców czy osiągnięcia korzyści finansowych

fact-checking [czyt. fakt czeking]

kilkuetapowa metoda weryfikacji informacji, polegająca na sprawdzeniu, czy wszystkie stwierdzenia zawarte w pracy pisemnej, artykule informacyjnym lub przemówieniu są zgodne z prawdą

wiarygodne źródło

źródło pozwalające jednoznacznie ustalić, czy dane stwierdzenie jest prawdziwe; pierwotne, a więc nieprzetworzone źródła to najczęściej dane instytucji państwowych, agencji prasowych, instytutów badawczych, uznanych ośrodków naukowych oraz organizacji pozarządowych